

- . Fiskeridepartementet
- . Helsedepartementet
- . Landbruksdepartementet

Brønnøysund den 03.04.03

Framtidig organisering av laboratorietjenestene på matområdet

Det vises til høringsbrev angående **Framtidig organisering av laboratorietjenestene på matområdet.**

Sør-Helgeland Regionråd legger ved vår vedtak i sak "LOKALISERING AV MATTILSYN I NORDLAND - BRØNNØYSUND", som også omhandler laboratoriene, som svar på Deres høring.

Sør-Helgeland Regionråd støtter uttalelse gitt av NMT- Nord Helgeland, NMT – Midt Helgeland og NMT – Sør-Helgeland som omhandler laboratoriene.

Med hilsen
Sør-Helgeland Regionråd

Edmund Dahle (s)
Leder

Arnljot Arntsen (s)
Daglig leder

Vedlegg: Sak-"LOKALISERING AV MATTILSYN I NORDLAND -
BRØNNØYSUND"
Fellesuttalelse fra NMT-ene på Helgeland

Sak /02 LOKALIERING AV MATTILSYN I NORDLAND - BRØNNØYSUND

Vedtak

LOKALIERING AV MATTILSYN I NORDLAND - BRØNNØYSUND

Brønnøy, Sømna, Bindal, Vega og Vevelstad kommune

Sør-Helgeland Regionråd er svært forbauset over utfallet av lokaliering av Mattilsynet i Nordland.

Sør-Helgeland Regionråd vil gi uttrykk for svært slett saksbehandling både til den sittende regjering og fylkesrådet i Nordland. Dette begrunnes med manglende prosess denne viktige saken er gitt fra begge parter.

Sør-Helgeland Regionråd føler at Brønnøysund som lokaliseringssted for Mattilsynet i Nordland er totalt oversett. Dette begrunnes med følgende:

- Næringsmiddeltilsynet i Brønnøy, som er i ferd med å bli interkommunalt, består i dag av 10 stillinger.
- Sør-Helgeland er den største jordbruksregionen med største dyretetthet i Nord-Norge.
- Meieriet på Sømna og slakteriet i Brønnøy er Nord-Norges største leverandører av kjøtt og melk.

Oversikt over næringsmiddelproduksjonen på Sør-Helgeland (fem kommuner)

- Meieriet er ett av landets største.
  - Mottar 70 mill liter melk pr. år som videreforedles.
- Slakteriet er akreditert i henhold til ISO- standard.
  - 53 ansatte
  - Slakting pr. år
    - 1700 tonn stor (ca 6000 stk.)
    - 2000 tonn svin (ca 25.000 – 30.000 stk)
  - Skjæring pr. år.
    - 1400 tonn storfe
    - 2000 tonn svin:

Begge disse institusjonene er storforbrukere av næringsmiddeltilsynet, i tillegg kommer det øvrige næringsliv og kommunene.

1. Husdyrhold pr. 01.01.2002:
  - Melkekyr: 4862.
  - Storfe totalt: 17001.
  - Avlsdyr gris: 814 (slaktegris kommer i tillegg = største delen).
  - Vinterforet sau: 4940. 6 bi - gårder.
2. Området har tolv oppdrettskonsesjoner for laks/ørret/torsk i drift.
3. Skjeloppdrett.

4. Næringsmiddeltilsynet har mellom 100 og 150 tilsynsobjekter i dette området, Dyrehelsetilsynet har 450 tilsynsobjekter, i tillegg kommer Fiskeridirektoratets tilsynsobjekter.
- Mulighet for økt lønnsomhet. Samlet/rasjonalisert drift, utvidet kundemarked for laboratoriet.

BRØNNØYSUND PEKER SEG OGSÅ UT SOM LOKALKONTOR FOR MATTILSYNET

Kriterier fastsatt av departementets arbeidsgruppe for lokalisering av lokalkontor:

Brønnøykontoret oppfyller de flere av disse:

1. Nærhet til laboratorium. Direkte dialog ansees som viktig. Ligger nå vegg i vegg.
  2. Nærhet til tilsynsobjekter; meieri, slakteri, husdyrhold, oppdrettsanlegg, skjellfarm, fiskeforedlingsfabrikk, vannverk, restauranter/butikker, andre. Direkte dialog ansees som viktig. Ligger allerede nært.
  3. Nærhet til lokal forvaltning og lokale fagmiljøer: offentlige etater, laboratorium, fiskehelsetjenesten, 3 vaktområder med praktiserende veterinærer inkludert en veterinærklinikk, slakteri hvor tilsynet har fire stillinger i Kjøttkontrollen, meieri, fiskeridirektoratet. Ligger allerede nært.
  4. Personalpolitiske kriterier; ansattes nåværende bosted - reiseavstand til kontor max 1 time hver vei. Nåværende ansatte er etablert i nærmiljøet.
  5. Reiseavstand til tilsynsobjekter; 80-90% bør finnes innen 1 times reiseavstand, max avstand = 2 timer. Med dagens beliggenhet er reisetid til 60-70% av tilsynsobjektene innenfor en time, og max reisetid er 2,5 timer. Dette medfører at med dagens beliggenhet er avstanden til de ytterste tilsynsobjektene allerede i største laget.
  6. Økonomiske kriterier: omstillingskostnader (flytting, nybygg, ventelønn, oppretting av infrastruktur) og driftskostnader (husleie, reisekostnader, rekruttering av nytt personell). NMT Brønnøy har allerede 10,5 ansatte, Dyrehelsetilsynet har en. Tilsynsavdelingen, Kjøttkontrollen, Fiskehelsetjenesten, Laboratoriet og Dyrehelsetjenesten er alt samlokalisert i nytt bygg med et velutstyrt moderne laboratorium, nødvendig infrastruktur er alt installert (data/telekommunikasjon). Gode muligheter for utvidelse hvis dette er nødvendig. Bygget ligger nært mange av tilsynsobjektene, og en stor del av befolkningen, samt i umiddelbar nærhet av en flyplass. Gode buss og fergeforbindelser.
- Lokalt behov for Mattilsyn:
    1. Næringslivets behov: slakteri, meieri, melkeprodusenter, kjøttprodusenter (gris, storfe, småfe), fiskeindustri (oppdrett og videreforedling), restaurant/butikkbransjen, institusjoner (sykehjem, aldershjem, skole) med flere. Kontroll, veiledning, analyser.
    2. Kommunenes behov: Vannforvaltning; analyser (rutinemessig og ved beredskap), kontroll av drift i forhold til gjeldende lovverk (kommunale og private vannverk).
    3. Miljørettet helsevern; her ligger et stort utviklingspotensiale for samarbeid med bl.a. kommunelegene.
    4. Privatpersoners behov for matsikkerhet; beredskap ved matforgiftning, NMT kan utføre analyser av private vannforsyninger, gi veiledning ved hygienespørsmål og håndtering av næringsmidler.
    5. Overvåkings- og kontrollprogram for farlige, smittsomme sykdommer på dyr.

6. Dyrevern.

- Daglige oppgaver:
  1. Overvåking av husdyrprodusenter/næringsmiddelbedrifter i forhold til gjeldende regelverk.
  2. Råd og veiledning i forhold til gjeldende regelverk, samt formidling av faglig kunnskap om sikker matproduksjon og produktkvalitet.
  3. Bekjempelse av smittsomme sykdommer, produksjonssykdommer og zoonoser (sykdommer overførbare fra dyr til mennesker).
  4. Analysetjenester og resultatolkning av disse, både for kommunene, næringslivet og privatpersoner.
  5. Saksbehandling ved regelverksbrudd, oppfølging og virkemiddelbruk.
  6. Prøveuttak ved mistanke, matforgiftning, regelverksbrudd, utbrudd av dyresykdommer.
  7. Beredskap ved trussel om sykdom (munn og klauvsjuka, kugalskap, skrapesjuka, fiskesykdommer), akuttsituasjoner (matforgiftning eller tekniske uhell ved vannverk) og større kriser (Tsjernobyl - ulykken...). Her spiller laboratoriet en viktig rolle.
  8. Radioaktivitetsmåling.
  9. Potetkontroll.
  10. Foredrag ved bransjetreff.
  11. Kurs i innføring av systemer for å kunne følge gjeldende regelverk (internkontroll).

Konklusjon: Sør-Helgeland Regionråd anser det som umulig å etterkomme dagens krav uten et lokalkontor på Sør – Helgeland

NMT for Sør-Helgeland
NMT for Midt-Helgeland
NMT for Nord-Helgeland

Til rådmenn, ordførere og helsesjef i kommunene på Helgeland

Opprettholdelse av næringsmiddellaboratoriene på Helgeland

Når tilsynsdelen av næringsmiddeltilsynet går inn i det statlige Mattilsynet 01.01.2004 bli, laboratoriene stående tilbake i kommunene. I denne sammenhengen er det viktig å se på hva som skal skje med laboratoriene på Helgeland

Dette brevet kan også benyttes som et innspill til høringsnotat om framtidig organisering av laboratorietjenestene, med høringsfrist 05.04.03.

Høringsnotatet beskriver at laboratorietjenestene skal:

- Være markedsorientert
- Organiseres uavhengig av mattilsynet

I tillegg sier høringsnotatet at staten *skal* sikre god tilgang på laboratorietjenester i Norge.

Høringsnotatet som er utarbeidet er basert på rapporter fra Agenda Utredning og Utvikling AS. Vi mener at disse rapportene ikke er nyanserte nok når de tar for seg behovet for analysekapasitet i Norge. Nord-Norge med sine store avstander og ofte dårlige kommunikasjonsforhold, har andre behov enn tettbygde strøk på Østlandet.

Kommunene har et stort behov for å få utført analyser til kontroll av vannverkene. Dette er laboratorienes største oppgave i dag.

Det er flere problemstillinger man må ta for seg når det gjelder framtidig organisering av laboratorietjenestene;

- Høringsnotatet stadfester en overkapasitet på lab.tjenester i Norge. I en informasjon fra KS datert 26/3-03 går det fram at dette gjelder først og fremst kjemiske analyser. Mikrobiologiske analyser (som de 3 KNT laboratoriene på Helgeland har spesialisert seg på) er det mindre tilgang til, spesielt i distrikts Norge.
- På grunn av geografi og kommunikasjonsforhold mener vi det er behov for å opprettholde den lab. strukturen på Helgeland som vi har i dag. Mikrobiologiske analyser må analyseres innen en tidsfrist som det kan bli vanskelig å overholde dersom prøvene må sendes med post eller linjegods. Dagens laboratorier er bygd opp utfra analysebehov og kommunikasjonsforhold, og bør få fortsette drifta der de er.
- Laboratoriene har en viktig funksjon når det gjelder *lokal folkehelse*
  - o Laboratoriene spiller en viktig rolle når det gjelder beredskap: Ved matforgiftning, mistanke om forurensning av vann eller mistanke om feil i produksjon ved en bedrift, kan prøver leveres raskt til et nærliggende laboratorium.
  - o Privatpersoner kan komme å få levert for eksempel vannprøver. Terskelen for

å levere prøver blir mye mindre når man kan komme innom og levere prøven og diskutere resultater av prøvene ved et lokalt laboratorium.

o Det blir sannsynligvis enda vanskeligere for tilsynet å få bl.a private vannverk til å ta ut prøver når prøvene må sendes bort til et "ukjent" laboratorium. Dette medfører en dårligere kontroll.

- De senere års storstilte satsing, med statens velsignelse, på lokal småskalamat har stor nytte av nærliggende analysekompetanse.
- Det nye mattilsynet er avhengig av tilsynsprøver for å utføre tilsyn- Matt j [synet skal påse at tilsynsobjektene har internkontroll hvor de bl.a. kan dokumentere at produktene de produserer og frambyr tilfredsstillende forskriftskravene.
- Kjøttkontrollen tar ut en rekke prøver Som analyseres ved det lokale laboratoriet. Nærheten gjør at analyseresultatet foreligger raskere, og at slakteriet tidligere kan få ut kjøtttråvarer som må holdes ti J bake til man vet om alt er i orden.
- Dagens interkommunale laboratorier har fram til i dag utført analyser for kjøttkontrollen og tilsynet og fått inntekt gjennom dette. Disse analysene skal nå ut på anbud og vi mener at kommunene må be staten og det nye Mattilsynet om å bruke lokale laboratorier til disse analysene slik at inspektørene ikke tvinges til å sende prøver bort og bruke unødvendig tid og penger på dette.
- Ansatte ved laboratoriene har en faglig kompetanse som ikke finnes andre steder i kommunene, og denne vil forsvinne dersom det lokale laboratoriet blir lagt ned. Kommunene må se mulighetene for i tillegg å kunne utnytte denne kompetansen til andre relevante oppgaver for eksempel innen miljørettet helsevern og rådgivning innen drift av vannverk.

Omstilling tar tid:

Aller de tre laboratoriene på Helgeland. har i dag kommunal støtte og det kan ta 2 - 5 år før disse laboratoriene kan stå alene. For å få tid til å utrede mulighetene fremover, er det viktig at kommunene går inn med garantier for drift i en periode.

Personalansvar:

Det er positivt at staten skal ta et vist ansvar i forhold til de laboratorieansatte i denne omstillingsprosessen. Konkret hva staten vil bidra med mangler og bør etterspørres i en høringsuttalelse.

For de ansatte er det viktig å få klarlagt situasjonen etter 31.12.03. Ved omorganiseringen av laboratoriene: Hvem skal følge opp bl.a personalansvaret?

Dette skrevet er utarbeidet av de laboratorieansatte på Helgeland etter innspill på regional samling der deltakere fra kommunale næringsmiddeltilsyn, statens dyrehelsetilsyn og fiskeridirektoratets kontrollverk var samlet 27.-28.03.03 i Brønnøysund. Samtlige deltakere støtter vårt innspill:

NMT for Nord-Helgeland

Ellen Murbræck. teknisk leder mikr.lab
Hilde Myren. inspektør
Arnold Alterskjær, byveterinær
Litle K. Lillerødvann. kvalitetsleder
Hege Granaas, inspektør
Karen Kristine Såtendal, avdelingsingeniør
Tone Merete Vårli, avdelingsingeniør
Bente F. Strand, laboratorieassistent/sekretær

NMT for Midt-Helgeland

Torkild Bjørlykke. inspektør
Solveig Freyja Fossheim. laboratorieleder
Anne Sofie Hatlinghus, kvalitetsleder
Gunhild Løvmø, laboratorieteknikker
Liv Kvalfors, laboratorieteknikker
Thor Johan Skaget. byveterinær

NMT for Sør-Helgeland

Reidun Nilsen. laboratoriesekretær
Unni Bratland, laboratorieleder
Asbjørg Heimstad, kvalitetsleder
Håvard Nilsen. kontrollteknikker
Per-Otto Iversen, kontrollteknikker
Tina Strand, tilsynsveterinær
Guttorm Moe, avdelings veterinær
Sissel Nøstvik, sekretær
Ane Mjøs. byveterinær

Statens dyrehelsetilsyn

Aslak Hagland, distriktsveterinær
Knut Waaler, distriktsveterinær
Petter Rønning distriktsveterinær
Halvor Nordstoga, distriktsveterinær
Berit Gjerstad, distriktsveterinær
Erik Jørgensen, distriktsveterinær
Merete Alstad, distriktsveterinær
Hege Osen Reinfjell, distriktsveterinær
Lene Borgan, distriktsveterinær
Gro V. Birkeland, fylkesveterinær
Knut Meisfjord, sekretær
Sverre Seierstad, distriktsveterinær
Jørgen Borgan, seksjonsleder

Fiskeridirektoratets kontrollverk

Oddmund Emilsen, inspektør